

Riksdagsordningen bjuder, det ärendena, så vidt möjligt är, skola föredragas samtidigt i begge Kamrarne. Jag anhåller om bifall till hvad Talmanskonferensen härutinnan föreslagit.

Vidare anfördes icke; och beslöt Kammararen att omförmälda ärenden skulle till afgörande hos Kammararen förekomma i den ordning, som af Talmanssammanträdet, på sätt nu är nämndt, blifvit föreslagen.

Kammararens ledamöter åtskiljdes kl. $\frac{1}{4}$ 12 e. m.

In fidem
H. Husberg.

Onsdagen den 20 Mars.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Protokollet för den 18 i denna månad äfvensom protokollsutdrag angående de såväl i samma protokoll som äfven i protokollet för nästlidne gårdag antecknade beslut upplästes och godkändes.

§ 2.

På begäran beviljades ledighet från riksdagsgöromålen åt Herr *Otterström* under 5 dagar från den 21 i denna månad.

§ 3.

Företogs ånyo till handläggning Stats-Utskottets Memorial N:o 42, angående beviljande af arvode åt Notarien D. M. Sandahl för hans bestyr med Riksdagens bibliothek och arkiv m. m.

Kammararen biföll allt hvad Utskottet i detta Memorial yttrat och hemställt.

§ 4.

Föredrogs ånyo Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 9 angående tullbevillningen.

Härvid förekommo:

Utskottets *förra hemställan sid. 4* i anledning af Herr Friherre Sprengtportens motion.

Herr Medin: Jag har reserverat mig mot Utskottets beslut i denna fråga, men reservationen har, såsom jag finner, genom något misstag blifvit införd under Betänkandet N:o 10 i stället för under detta Betänkande. Då jag emellertid anser Friherre Sprengtportens motion hafva synnerligen goda skäl för sig, får jag på grund deraf och i anledning af Herr Almqvists reservation inom Utskottet, hvaruti jag till alla delar instämt, påyrka afslag å Utskottets hemställan och bifall till ifrågavarande motion.

Herr Murén: Jag inskränker mig till att på de af Bevillnings-Utskottet anförda skäl yrka bifall till Utskottets hemställan i nu föredragna punkt.

Vidare anfördes icke; och förevarande hemställan bifölls.

Utskottets *sednare hemställan*, sid. 4, i anledning af Herr Jöns Pehrssons motion.

Härvid yttrade

Herr Jöns Pehrsson: Då jag nu begärt ordet för att en stund besvära Kammaren med dess uppmärksamhet, har detta icke skett i hopp om att kunna bereda framgång åt min motion, ty jag inser fullkomligt, att detta icke kan lyckas under närvarande förhållanden, men jag har icke velat underlåta att andraga de bevekande skäl, som förmått mig framkomma med denna motion. Jag känner alltför väl den sorgliga ställning, hvori vår industri befinner sig, och det betryck, hvarunder våra handverkare arbeta. Anledningen härtill kan icke sökas på annat håll än i sednare tidens tull-lagstiftning, ty när vi i handelsbodarne se den mängd grannlätsvaror från utländska fabriker, som der finnes, måste vi mängen gång med ledsnad erkänna, att våra egna arbetare svälta af brist på arbete och möjlighet att kunna afsätta detsamma. Detta är ju en tydlig följd deraf, att man får från utlandet införskrifva allt möjligt emot en tull, så låg att den nästan kan anses såsom ett intet. Detta är isynnerhet förhållandet med de varor, som man bäst kan undvara, eller så kallade lyxartiklar. Utskottet säger visserligen, att den af mig föreslagna åtgärden möter hinder af gällande traktater, men dels är detta endast i vissa förhållanden, dels kan man nog påfinna utvägar för att vinna det af mig afsedda ändamål, om man blott har en allvarlig vilja. Jag har för öfrigt i min motion varit så fri, att jag icke påyrkat någon tull på sådana varor, som afse tillfredsställandet af människans mera väsentliga behof. Det är blott de konstlade behoven, som jag trott kunna och böra skattas; och detta kan ej ske, förrän man höjer tullen på de utländska lyxartiklarne, så att våra egna handverkare kunna erhålla ett lämpligt skydd. Det är min innerliga öfvertygelse, då jag dagligen och stundligen ser det inhemska eländet tillväxa, att man måste vidtaga någon åtgärd i den af mig nu och i min motion antydda syftning, och jag skulle önska, ätt jag feltagit mig på det elände, som säkerligen kommer i följd af felaktig tull-lagstiftning, men jag befarar tyvärr, att så ej verkligen är förhållandet.

Jag vill emellertid icke uppehålla Kammaren längre och anser det ej heller vara värdt att framställa något yrkande om afslag å Utskottets hemställan.

Herr Murén: På samma skäl, hvilka jag nyss anförde till stöd för mitt då framställda yrkande om bifall till förra punkten i detta Betänkande, anhåller jag äfven nu om bifall till Utskottets i denna punkt gjorda hemställan.

Herr Per Nilsson från Malmöhus län: Jag kan icke annat än instämna med Herr Murén uti hans yrkande på bifall till den nu föredragna punkten i Utskottets Betänkande. Jag undrar just, hvarthän det skulla leda, om man godkände motionärens förslag och huru det skulle vara möjligt att uppdraga någon gräns för bestämmande af hvad som skulle anses för lyxartiklar. Det, som är lyx för den ene, kan vara behof för den andre, och det torde icke vara lämpligt, att det allmänna genom några slags åtgärder söker bestämna, huru individen bör föda sig eller kläda sig eller hvad han bör företaga sig. Skulle man vilja reglementera härom, komme man, enligt mitt förmenande, in på en ganska vådlig väg. Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Öfverläggningen var afslutad; och Utskottets hemställan bifölls.

Införselstariffen:

Med förbigående enligt Kammarens i gårdagens sammanträde fattade beslut af hvad Utskottet rörande tull å artiklarne bränvin och sprit, kaffe, kaffe brändt samt kakao äfvensom socker och tobak yttrat och hemställt, föredrogs nu Utskottets förslag rörande öfriga under nämnda rubrik upptagna artiklar och deribland först artikeln: *karkasser* och *karkassband*. Med anledning af hvad Utskottet rörande denna artikel hemställt, begärdes ordet af följande ledamöter, som yttrade:

Herr Medin: Jag kan icke förena mig med hvad Utskottet tillstyrkt i denna punkt. I en tid sådan som denna, då man måste leta efter inkomster för att bestrida Statens stora utgifter, synes det mig icke vara skäl att nedsätta tullen å karkasser och karkassband från 75 till 50 öre. En dylik nedsättning kommer att drabba Staten med en förlust af åtminstone 18,000 R:dr; och jag finner mig derföre icke kunna biträda Utskottets förslag, utan yrkar afslag derå samt bibehållande af den nuvarande tullsatsen.

Herr Murén: Hvad den nuvarande tullsatsen å denna artikel angår, har Utskottet fullständigt upplyst, att den tillkommit genom ett missstag. Vi hafva ännu icke sett någon tillämpning af denna tullsats och ega således ännu icke några statistiska beräkningar rörande dess inflytande på importen af dessa artiklar, men då vi en gång få se dessa beräkningar, skola vi säkerligen finna, att denna tullsats verkat en ganska kännbar minskning i tullinkomsten. Den färdiggjorda krinolinan kan ju, såsom Utskottet visat, införas för en tull af 48 à 60 öre, under det råvaran drager en tull af 75 öre. Ej är det vid sådant förhållande tänkbart, att någon skulle införa råvaran.

Man bör vidare besinna, att i Norge införselstullen å karkasser endast utgör 11 öre, och att, då tullen från Norge till Sverige är hälften emot den i förhållande till andra länder gällande tullen, det måste blifva en vinst för våra fabrikanter att, sedan de från England eller det land,

der dessa artiklar tillverkas, införskrifvit karkasser, låta dem införas öfver Norge. Enligt underrättelser, hvilka jag erhållit från Göteborg, har ett enda handelshus derstädes från England införskrifvit karkasser för en summa af icke mindre än 700 £ sterling, hvilka karkasser dock skola införas öfver Norge. Bibehåller man den nu gällande höga tullsatsen, kommer således den direkta importen af dessa artiklar att upphöra och Staten att gå miste om den tullinkomst, som skulle erhållas, derest tullen nedsattes till samma belopp, som förekom i 1865 och 1866 års tulltaxor. Den nu gällande tullsatsen har, såsom jag nyss nämnt, ej gällt ännu ett helt år och tillkom vid förra riksdagen i sammanhang med åtskilliga andra tullförhöjningar, som föreslogos inom Bevillnings-Utskottet, men sedermera förkastades i förstärkta Utskottet, under det att den nu ifrågavarande föll igenom.

Jag yrkar bifall till Utskottets hemställan i denna punkt.

Herr Jöns Pehrsson: Utgående från den synpunkt, jag nyss antydde, eller att man icke bör underlätta importen af lyxartiklar, skulle jag, eftersom här blifvit upplyst, att de färdiga krinolinerna draga lägre tull än råvaran, snarare vara sinnad att höja tullen för de färdiggjorda krinolinerna än att sänka tullen på råvaran; och om icke förhållandet vore så, att importen af dessa artiklar kunde taga en annan väg, än direkte från utlandet, skulle jag äfven vilja påyrka förhöjning af tullen å karkasser, men afstår nu derifrån.

Herr Medin: Sedan jag sist hade ordet, har jag fått reda på de anteckningar, jag gjorde i Utskottet vid frågans behandling derstädes, och jag finner nu, att den af Utskottet föreslagna nedsättningen i tullen å dessa artiklar skulle medföra en minskad inkomst för Staten af icke mindre än 18,455 R:dr, hvilken summa ingalunda kan anses så obetydlig, att det är skäl att bortkasta den. Merr Murén har anført såsom ett argument för Utskottets förslag, att, derest nuvarande tullsats bibehålles, dessa artiklar komma att införas öfver Norge; men så blir förhållandet lika väl, om tullen nedsattes till 50 öre, ty det blir ändå vinst att taga varan öfver Norge.

Då emellertid den föreslagna nedsättningen kommer att medföra en så betydlig skilnad i tullinkomster, som jag nyss angifvit, och då vi i allmänhet beflitat oss om att bibehålla den nu gällande tulltaxan, för att undvika alltför täta förändringar deri, hemställer jag, om det icke kan vara skäl att låta äfven denna tullsats, i likhet med de flesta andra, förblifva orubbad.

Jag vidhåller på dessa skäl mitt nyss framställda yrkande.

Häruti instämde Herr *Sandstedt*.

Herr de Maré: Utskottet har uti ingressen till föreliggande Betänkande utgått från den i min tanke rigtiga åsigten, att, "då nu gällande tulltaxa varit tillämpad en alltför kort tid, för att erfarenheten skulle förmått afgifva något bestämdt vittnesbörd om dess inverkan så väl på Statens finanser som på landets ekonomiska välstånd, och då dessutom nödig stadga i denna del af lagstiftningen måste anses såsom ett väsendt-

ligt vilkor för handelns och näringsarnes ostörda utveckling“, Utskottet ansett sig vid granskningen af tulltaxan endast böra föreslå några få och mera oundgängliga förändringar. Dermed synes mig också Utskottet hafva uttalat såsom sin mening, att det ej kan vara skäl att vidröra tullen å karkasser, lika litet som alla andra tullsatsar, utom å de så kallade kassa-artiklarne, ty icke kan man väl påstå, att krinoliners införande för några öres lägre tull skulle höra till de oundgängliga förändringarne.

På dessa skäl anhåller jag om afslag å Utskottets hemställan i denna punkt och bibehållande af den nu gällande tullsatsen.

Herr Friherre Alströmer: Inom Utskottet sökte jag i allmänhet göra den meningen gällande, att man vid denna riksdag icke borde vidtaga några andra ändringar i tulltaxan, än som betingades af de finansiella förhållandena. Derför kunde jag icke heller biträda den af Utskottet i förevarande punkt gjorda hemställan, men jag har dock icke reserverat mig deremot, ty Utskottet har verkligen förebragt ganska goda skäl till stöd för sitt beslut. För öfrigt anser jag hela saken icke vara af så stor vikt, att det kan vara skäl att i och för den göra någon ändring i tulltaxan. Man kan snarare hoppas, att, innan en dylik ändring skulle komma att tillämpas, krinolinerna skola hafva försvunnit.

Herr Kinmanson: Utskottet har erhållit säkra uppgifter derom, att i följd af den höga tullsats, hvarmed ifrågavarande artiklar, karkasser och karkassband, blifvit belagda i gällande tulltaxa, importen deraf tagit vägen öfver Norge. Införelstullen dit å karkasser utgör nemligen 11 öre; och den Svenske godsegaren, som importerar karkasser öfver Norge, erlägger således först vid den Norska tullgränsen 11 öre och sedermera vid gränsen emellan Norge och Sverige hälften af den hos oss i förhållande till utlandet bestämda tullafgift med $37\frac{1}{2}$ öre eller tillhoppa i tullungälder endast $48\frac{1}{2}$ öre. Skilnaden emellan dessa $48\frac{1}{2}$ öre och den i tulltaxan nu bestämda afgift, 75 öre, eller ett belopp af $26\frac{1}{2}$ öre, blifver derför godsegarens premium, om han inför varan öfver Norge i stället för att direkte införskrifva den till Sverige. När man sålunda vunnit den upplysningen, att karkasser i följd af nu bestämda höga tullsats införas till ej obetydlig mängd öfver Norge, hvarigenom Sverige i samma mån beröfvas en statsinkomst, var Utskottet pligtigt föreslå den rättelse i tulltaxan, som erfordrades för att afhjelpa ett dylikt missförhållande.

Tullen å karkasser har under de sednare åren uppgått till ungefär 40,000 R:dr; en summa, hvilken icke kan anses ringa och som emellertid måste, om ej åtgärd vidtages, i väsendtlig mån nedgå, sedan de Svenske godsegarne funnit med sin fördel bäst förenligt att importera karkasserna öfver Norge. Utskottets förslag afser således att, genom borttagande af den i 1866 års tulltaxa tillkomna förhöjning å onförmälda artiklar, återföra tullsatsen derå till dess förut varande belopp, i ändamål att på detta sätt söka förekomma importen öfver Norge och en eljest otvifvelaktig minskning i tullinkomsterna.

Jag yrkar bifall till den nu förevarande punkten af Utskottets Betänkande.

Herr Murén: Det skulle vara bra besynnerligt, om man icke, sedan man märkt ett misstag i tulltaxan, skulle vara både berättigad och pliktig att ändra densamma, så att misstaget blefve afhulpet. Den sednaste talararen har omständligt visat, att den af Utskottet föreslagna nedsättningen i tullen på dessa artiklar skulle blifva en besparing för statskassan. Nu säger man visserligen, att, äfven om tullen nedsättes till 50 öre, det i allt fall blir en förtjenst, om man införer varan öfver Norge, men förtjensten blifver då endast 14 öre, under det att den nu är 26½ öre. Och man kan väl hoppas, att, om vinsten ej uppgår till mera än 14 öre, våra fabrikanter icke skola underkasta sig det ökade besvär och den ökade kostnad, som blifver en följd af den indirekta skeppningen. Men att, när vinsten är 26½ öre, man finner det med sin fördel mera förenligt att införa varan öfver Norge, derpå föreligga bestämda fakta.

Jag hemställer äfven, huruvida det icke kan vara skäl att vidtaga den af Utskottet tillstyrkta ändringen, äfven af den orsaken, att vi derigenom sjelfve få behålla hela tullen å dessa artiklar, i stället för att vi nu bereda Norge en tullinkomst, hvartill det icke är berättigadt, samt sjelfve få vidkännas en förlust.

Man säger äfven, att några förändringar i tulltaxan icke böra ifrågakomma vid denna riksdag, men här är ju endast fråga om att rätta ett uppenbart misstag. Och om man anser sig icke böra bidra till ett sådant måls vinnande, afsäger man sig med detsamma sin pligt såsom representant, ty dertill hör, bland annat, att tillse det lagar och författningar tillämpas efter deras andemening, samt skatter och onera göras så litet betungande för den skattdragande, som kan vara förenligt med det allmännas välfärd.

Herr Peter Andersson: Då sednaste Riksdag förhöjde tullen å karkasser och karkassband ifrån 50 till 75 öre, samt den erfarenhet i fråga om denna tullsats' verkningar, som sedan dess kunnat vinnas, påtagligen måste vara ringa eller ingen, så hemställer jag, huruvida frågan om ändring i tullsatsen icke måste anses för tidigt väckt, samt om Kammaren ej alltså lämpligast bör afslå Utskottets förslag. Jag hemtar ytterligare stöd för denna åsigt deruti, att den ifrågavarande artikeln, om någon, måste hänföras till lyxartiklar, som väl kunna belastas med högre tull.

Herr Medin: Herr Murén har i sitt sista yttrande visat, att införseln af karkasser skulle kunna med fördel ega rum öfver Norge, äfven om tullen nedsättes till 50 öre per skålpund; eller, hvilket är det samma, att ändamålet med tullnedsättningen icke vinnes. Jag tror så med; och i allt fall finner jag intet fruktansvärdt deri, om Norge, som ju är vårt brödraland, också skulle förtjena något. För min del unnar jag detta rike allt godt.

Men hvad jag fasthåller är, att genom en tullnedsättning af 25 öre per skålpund å denna artikel Staten gör en årlig förlust af 18,450 R.dr. Det är ett alltför betydligt belopp, att jag skulle samtycka att skänka efter det. Och dessutom har ju tulltaxan sedan sista riksdag knappast ännu blifvit tillämpad, hvadan det verkligen är allt för tidigt att börja rubba den. Må vi derföre bibehålla den nuvarande tullsatsen; den som vill bestå sig med krinoliner bör också få betala dem.

Herr Grafström: Jag kan ej neka, att jag är särdeles tillfredsställd af Utskottets argumentation. Det gäller ju här uppenbarligen endast en partiel förändring till åstadkommande af logiskt sammanhang i tulltaxan, och för att betrygga den med tullen afsedda statsinkomst. På de af Herrar Kinnanson och Murén i öfrigt andragna skäl yrkar jag bifall till Betänkandet i denna punkt.

Herr Otterström: Jag måste bekänna, att jag ej riktigt förstår någondera sidans slutsats i denna fråga. Man säger nemligen, att det icke går an att låta tullen förblifva så hög som i den nuvarande tulltaxan; man erkänner att ett misstag vid bestämmandet af denna tullsats egt rum — och man föreslår oss en rättelse, som i sjelfva verket icke är någonting annat än ett nytt misstag, om än mindre påfallande. Ty det är uttrönt, att importen af karkasser öfver Norge medför en ganska stor vinst, då tullen utgör 75 öre, men att en tullnedsättning af 25 öre å andra sidan ej heller är tillräcklig att förhindra denna införsel, enär det ändock vore ett vinstgifvande företag att öfver Norge införa varan. Mig synes härvid klokt och lämpligt att ställa så till, att berörda införsel icke alls vore lönande, utan att Svenska Staten komme i fullständigt åtnjutande af den afsedda tullinkomsten; och detta skulle kunna åvägbringas derigenom, att tullen å karkasser sattes till 30 öre per skålpund, ty den som då öfver Norge införde denna vara skulle derå ega en vinst endast af 4 öre, eller ungefär hvad som kunde anses motsvara fraktkostnaderna. Om tullen alltså nedsattes till 30 öre per skålpund, skall Staten erhålla denna inkomst oafkortad, i stället för att, derest den af Utskottet föreslagna tullsats af 50 öre per skålpund blefve beslutad, importen ovilkorligen komme att bedrivas öfver Norge, enär importören kunde påräkna en vinst derpå af omkring 14 öre per skålpund.

Jag kan alltså ej finna annat, än att Utskottet i sitt förändringsförslag gjort sig skyldigt till en halfmesyr, som hjälper till intet, hvarföre jag föreslår återremiss af Betänkandet för dess ändring i det af mig angifna syftet.

Öfverläggningen var slutad; och sedan Herr Talmannens proposition på bifall till Utskottets förslag blifvit med ja och nej besvarad samt votering begärts, uppsattes, justerades och anslogs en så lydande voteringsproposition:

Den, som bifaller Bevillnings-Utskottets, i dess Betänkande N:o 9 (sid. 6) framställda förslag, att tullen å karkasser och karkassband skall nedsättas till den i förut gällande tulltaxa bestämda, 50 öre per skålpund,
röste ja;

Den, det ej vill,

röste nej;

Vinner nej, har Kammaren med afslag å Utskottets hemställan, beslutat, att tullen å nämnda artiklar skall bibehållas vid det i 1866 års tulltaxa bestämda belopp, eller 75 öre per skålpund.

Omröstningen i vanlig ordning verkställd, utföll med 93 ja emot 51 nej, hvadan Kammaren bifallit hvad Utskottet föreslagit.

Metaller, sammansatta.

Härvid yttrade

Herr de Maré: Af samma skäl som jag vid föregående punktens behandling andragit, anhåller jag om proposition på afslag till Utskottets Utlåtande och bibehållande af nu gällande tullsatser.

Herr Murén: Det är ungefär samma förhållande med denna som med föregående artiklar, rubriceringen innefattar nemligen äfven här ett misstag.

Af sammansatta metaller tillverkas, bland annat, bleckspik och bult för fartygsbyggnader. De tvenne förstnämnda artiklarne införas tullfria, och stänger till bult hafva äfven tilllörene vid en del tullkammare inkommit tullfria under rubriken "Rödskap", men vid andra åter förklarats lyda under rubriken "Metaller sammansatta, arbetade, andra slag", hvarå tullen för närvarande utgör 20 öre och från nästa års ingång 15 öre per skålpund.

Ett parti här i landet tillverkade metallstänger utsändes emellertid till Finland, men återsändes emedan de ej funno köpare, möjligen derföre att de ej ansågos jemngoda med den Engelska marinmetallen. Fråga uppstod då, om tull skulle erläggas vid införseln här, och vid till följd häraf föranledd undersökning utröntes den olika tullbehandlingen vid de särskilda tullkamrarna, hvarefter General-tullstyrelsen, för åstadkommande af enighet härutinnan, utfärdade ett cirkulär, enligt hvilket denna artikel skulle tullbeläggas med 20 öre innevarande år och 15 öre per skålpund från nästa års ingång.

Men uppenbart är väl dock, att denna höga tullsats är afsedd för finare sammansatta metallarbeten såsom ljusstakar, kaffekannor och dylikt, men ej för en sådan grof oarbetad råvara som dessa stänger till ämnen för fartygsbult.

Uppå de protester från köpmän och skeppsredare, som i anledning häraf inkommit, har svarats med hänvisning till den i 8 § tulltaxeunder rättelserna medgifna restitution, i det fall att metallen blifvit använd till skeppsbyggnad. Och sannt är visserligen, att den erlagda tullen enligt denna bestämmelse kan återfås, sedan ett nybygdt fartyg blifvit färdigt, men härpå förlorar dock Staten icke så obetydligt genom det afdrag den får vidkännas å de inkasserade tullmedlen för inkasseringsprovision till tullförvaltaren, tolagsersättning till städerna m. m., alltsammans uppgående till flera procent af det influtna tullbeloppet, hvilket sednare Staten vanligen året derpå, sedan fartyget blifvit färdigt, nödgas i sin helhet återbära.

Härtill kommer, att artikeln koppar, som äfven användes till förbultning af fartyg, är tullfri, då den sammansatta metallen i fråga, som användes som surrogat för kopparn och är vida mindre dyrbar, åläggas en så oskäligt hög tull.

Af dessa orsaker kan jag icke inse annat, än att Utskottets förslag är fullkomligt riktigt härutinnan.

Frågan rör ej någon annan förändring, än att rubriken för ifrågasvarande artikel göres alldeles lika med den för koppar, och då denna

sednare länge befunnits i tulltaxan utan några menliga följder, så kan väl icke heller något missbruk vara att befara af den nu ifrågasatta förändringen, och dessutom skulle genom denna förändring den anomalien att spik och plåt finge införas tullfria, under det att den vida mindre bearbetade varan stänger till bultämnen tullbeläggas, ur tulltaxan bortfalla.

Jag tror således, att genom bifall till Utskottets förslag en besparing för Staten skulle vinnas, på samma gång som skeppsbyggarna befriades från en besvärlig och tryckande omgång.

Man är, efter min tanke, skyldig att göra hvad möjligt är för våra skeppsbyggare och redare. Ej så att förstå, som skulle man behöfva på bekostnad af andra industrigrenar uppmuntra detta yrke. Det reder sig nog sjelft, om man skänker det full rättvisa och likställighet med andra näringar samt borttager de skrankor, som hämma dess utveckling.

Herr Sääf: Då den föregående talaren hufvudsakligen fäst sig vid det olämpliga i tullsatsen å bultar af sammansatt metall, så torde det få erinras, att äfven "plåtar" skola genom antagande af Utskottets ändringsförslag tillåtas tullfri införsel, och det oaktadt, såsom en reservant ganska riktigt anmärkt, dylika metaller äro föremål för inhemsk tillverkning, och det ej så noga kan bedömas, hvad inflytande en förändring kan på denna tillverkning utöfva.

Den förmån, som den siste talaren genom förordandet af Utskottets förslag velat tillskynda skeppsbyggarna, har Staten redan beredt genom restitution af tullafgifter för de materialier, som blifvit använda icke blott vid skeppsbyggnad utan ock vid reparationer af fartyg. Den ofvannämnde reservanten, Friherre af Ugglas, har äfven fäst sig uppmärksamheten å den minskning i tullinkomster, som genom förslagets antagande skulle blifva en följd; och då jag för min del anser, att tull kan åsättas artiklar, som äro föremål för inhemsk tillverkning, lika väl som dem, hvilka icke äro det, så måste jag yrka afslag till Utskottets Utlåtande och de gamla tullsatsernas bibehållande.

Vidare anfördes icke; och Utskottets förslag bifölls.

Dernäst förekom artikeln *Säckar*; i afseende hvarå yttrade

Herr Pehr Ericsson: Då tulltaxan vid sista riksdagen så grundligt genomgicks, hade man ej väntat, att några förändringar deruti nu skulle föreslås. Man har visst uppgifvit, att åtskilliga tullsatser tillkommit af misstag; men det är åtminstone ej händelsen med säckar. Utskottet har uppgifvit, att sömnadskostnaden af säckar icke skulle vara af någon betydighet i förhållande till varuvärdet, men jag får upplysa, att denna kostnad väl bestiger sig till de 5 procent, som man nu vill låta bortfalla. Derigenom skulle, efter min tanke, i de norra provinserna, der denna tillverkning i större skala bedrifves, en mängd arbetare förlora sin förtjens. Men lika besynnerligt är Utskottets förslag att bilda en särskild rubrik för brukade säckar, hvilka skulle tillåtas tullfri införsel. Friherre af Ugglas har i sin reservation klart och tydligt visat, hvart detta skulle leda. Och då importen af säckar så tilltagit, att den för år 1865 uppgick till 34,000 R:dr, så yrkar jag afslag å Betänkandet.

Herr Murén: Det är visst sannt, att tulltaxan vid sednaste riksdag genomgicks så noggrannt och sorgfälligt, att några förändringar för den närmaste framtiden kunde synas mindre behöfliga. Men man måste ihågkomma, att industrien aldrig står stilla, och att tulltarifferna måste följa med dess utveckling, för att ej stanna efter sin tid. Och i förevarande fall förhåller det sig så, att sedan en betydlig qvarnindustri i Skåne, och särdeles i Malmö och Ystad, uppstått, ett behof jemväl låtit sig förnimma att erhålla en särskild rubrik för begagnade säckar. Då nemligen från de stora ångqvarnarna i ofvannämnda ort betydliga kvantiteter mjöl försändas till våra grannländer Norge och Danmark, så har vid återsändandet af de härvid begagnade säckar tvekan uppstått om deras tullbehandling, och i brist af särskild dem rörande bestämmelse har man tagit sin tillflykt till den utväg att förtulla dem bland sådana artiklar, som i tulltaxan äro i en klump sammanförde under rubrik ej specificerade, hvilket förfarande, om än lagligt, likväl torde få anses föga lämpligt.

Man har emot den ifrågasatta förändringen invändt, att skillnaden emellan nya och begagnade säckar skulle vara svår att bedöma, och förmenat, att följden af det nya stadgandet skulle blifva den, att alla säckar skulle bibringas utseendet af att vara begagnade, och Staten alltså mista all tullinkomst af denna artikel.

Men jag måste erinra, att bedömandet tillkommer tullbetjeningen, och det är icke att befara, att denna skall släppa tullfritt in hvad som möjligen kan förtullas. Den är dertill alltför direkt intresserad i saken till följd af den provision å tullinkomsterna, som ingår i deras lönevilkor. Och då vi under artikeln "vagnar och åkdon" i den nuvarande tulltaxan redan skiljt emellan nya och synbart begagnade, för hvilka olika tullsatsar erläggas, utan att häraf i tillämpningen någon olägenhet försports, så har jag svårt att inse, hvarföre sådan i större grad skulle följa af nu ifrågasatt stadgande; utan tror jag, att man i det hänseendet kan vara ganska lugn.

Beträffande åter den i nu varande tulltaxa befintliga förhöjning af 5 procent i tullen å nya säckar utöver den sjelfva väfnaden åsatta tullsats, så anser jag detta tillägg högst obilligt och betungande, då det gäller en sådan nödvändighetsartikel som säckar. Att folket från de norra orterna genom förändringen skulle, på sätt en representant från Helsingland föreställt sig, förlora sin arbetsförtjenst, kan jag ingalunda befara. Orsaken till den minskade produktionen af säckar ligger deri, att linodlingen sjunkit tillbaka till hälften eller fjerdedelen emot fordom, ej i införseln från utlandet. Sådana säckar, som tillverkas i Helsingland, införas alls icke. Man har i sednare tider uti England börjat tillverka en väfnad af ett slags mellanting emellan hampa och gräs, kallad jut. Den står i lågt pris och användes till packväf och säckar, men duger ej att begagnas till alla ändamål, hvartill säckar användas, emedan väfnaden är alltför sträf. Det är egentligen sådana säckar som införas, och man kan således vara trygg för den inhemska säcktillverkningen, äfven om den af Utskottet föreslagna nedsättning antages, hvilket jag på anförda skäl måste påyrka.

Herr Kock: Kamrnarens ledamöter må vara än så skarpt söndrade i åsigtorna om lithörande ämnen, så tror jag likväl, att alla böra förena

sig om bifall till Utskottets förevarande förslag. Från min ort har jag erhållit flera uppmaningar att medverka till genomförande af förändring i denna del af tulltaxan, som medför oupphörliga trakasserier för mjöl- och spannmålsexportörerna. Det är sannt, hvad den föregående talaren yttrat, att betydliga kvantiteter mjöl och säd från Skåne exporteras till Norge och Köpenhamn, äfvensom att säckarne vid återsändandet tullbeläggas än såsom artiklar utan rubrik, än såsom nya. Ett tillägg och förtydligande härutinnan är således behöfligt; och jag instämmer derfore till alla delar med den siste talaren.

Öfverläggningen var slutad; och Utskottets förslag bifölls.

Artikeln *Vin alla slag*.

Herr Jöns Pehrsson: Jag har begärt ordet ej för att genomföra min motion; men jag kan ej stillatigande låta densamma passera. Jag har nemligen utgått från den synpunkt, att då man ej nöjer sig med de spritvaror, som inom landet produceras, utan måste bruka finare viner, så kan jag ej finna annat, än att uti den finansiela nöd, hvori vi befinna oss, det är lämpligt att belägga vin och cognac med högre tull, helst då det Svenska brännvinet är så högt beskattadt. Som jag emellertid förstår, att det under nuvarande förhållanden är omöjligt att få ett så klokt förslag igenom, så inskränker jag mig till detta yttrande.

Herr Trägårdh. På de af Utskottet anförda skäl yrkar jag bifall till dess hemställan.

Efter sålunda slutad öfverläggning blef Utskottets yttrande bifallet.

Åttika.

Utskottets hemställan bifölls.

Taxeunderrättelserna.

Utskottets förslag rörande § 8 bifölls.

Hvad Utskottet yttrat och föreslagit rörande § 9 ansågs böra till handläggning företagas i sammanhang med bestämmandet af tullen å socker; och skulle med besluts fattande härom följaktligen anstå.

De vid Betänkandet fogade bilagor, innefattande dels "Förslag till ändringar i gällande tulltaxa", dels "Underrättelser om hvad vid taxans tillämpning iakttagas bör", godkändes i alla de delar, som enligt Kammarrens ofvan antecknade beslut nu utgjort föremål för pröfning.

§ 5.

Föredrogs ånyo samt bifölls Bevillnings-Utskottets Betänkande N:o 10, i anledning af en inom Riksdagens Första Kammarväckt motion om framställning till Norges Regering och Storting angående ömsesidig förhöjning af tullen för tobak eller, i händelse sådan ej kan vinnas, uppåttagande af accis vid all minutiörsäljning af arbetad tobak.

§ 6.

Vid ånyo skedd föredragning af Banko-Utskottets Utlåtande N:o 15, i anledning af väckta förslag om ändringar i Kongl. Förordningarne angående

gående en allmän hypotheksbank samt angående de allmänna grunderna för hypotheksföreningars bildande och framtida verksamhet, begärdes ordet af nedanuppräknade ledamöter, som yttrade:

Herr Hierta: Jag kan icke neka, att Utskottet har uti motiverna gifvit ett godt skäl för afslag å motionerna, då Utskottet säger, att lagstiftningen har åt hypotheksinrättningarna öfverlemnat att vid allmänna sammankomster, på sätt 20 § af Kongl. Förordningen den 26 April 1861 bestämmer, afhandla sina gemensamma angelägenheter och deribland jemväl frågor om ändring af de för ifrågavarande inrättningar gällande allmänna förordningar, och att, då synnerligen öfver så beskaffade frågor, hvilka beröra delegarnes inbördes rättigheter och skyldigheter, Statsmagterna icke lära, utan delegarnes derutinnan i vederbörlig ordning träffade öfverenskommelse, böra besluta, Utskottet anser lämpligast att i allmänhet dylika frågor först underkastas delegarnes pröfning, innan desamma till Statsmagternas afgörande framställas. Den egentliga slutsatsen häraf synes vara, att Utskottet ansett att förslag om ändring i de för hypotheksbanken gällande förordningar skulle utgå från delegarne sjelfve. Jag lemnar dock derhän, huruvida Utskottet haft rätt i att anföra detta såsom ett skäl för att afstyrka alla motionerna. Det skulle förundra mig, om icke vid någon allmän sammankomst med delegarne fråga uppstått om ändring i vissa delar af nämnda förordningar och önskan derom framställt. Jag tror då, att en sådan önskan, utan att den behöfde särskildt åberopas, utgör ett tillräckligt skäl för en eller annan af Riksdagens ledamöter att väcka motioner i ämnet.

Egentliga anledningen, hvarför jag begärt ordet är, att, då vid 1859—1860 årens riksdag fråga väckts om inrättande af en allmän hypotheksbank, jag, såsom ledamot i Sammansatt Stats- och Banko-Utskott, deltog i behandlingen af detta ärende. Då var det en allmän tro, att denna inrättning skulle uppfylla de bekymrade jordbrukarnes alla behof. Det var hufvudsakligen en ledamot af Preste-Ståndet, en ledamot af Borgare-Ståndet och åtskillige ledamöter af Bonde-Ståndet, som verkade i denna riktning. När frågan förevar i Utskottet, protesterade jag af alla krafter mot införande af den 5 §, hvilken förbjuder upptagande af amorteringslån mot säkerhet i jordegendom annorledes än genom hypotheksbanken. Jag afgaf både mot Utskottets första förslag och mot dess svar på återremissen skriftliga reservationer, men de lyckades icke vinna gehör, emedan man var fast öfvertygad om, att, blott hypotheksbanken komme till stånd och den erhöle 8 millioner från Statsverket, det skulle gå som en dans för alla hypothekslånebehöfvande att få lån. Det inträffade dock, att, sedan Rikets Ständer afgifvit sitt förslag, den Skånska hypotheksföreningen protesterade deremot. Det skulle derföre förundra mig, om den tanke, som då uttrycktes, nemligen att hypotheksföreningarna skulle alltför mycket komma att gå i ledband, nu skulle hafva så ändrats i allmänna omdömet, att man skulle vilja fortfarande kvarblifva i detta ledband.

Jag har anfört detta i anledning af det skäl, på hvilket Utskottet hufvudsakligen grundat sitt afstyrkande af motionerna; och om icke någon önskan uti ifrågavarande fall blifvit af hypotheksföreningarnes delegare

uttalad, så måste man godkänna Utskottets motivering. Jag hoppas, att någon bland Kammarens ledamöter skall upplysa, huruvida Utskottets premisser äro rigtiga eller icke; hvarefter jag möjligen än en gång torde få yttra några ord i ämnet.

Herr de Maré: Herr Hierta har erkänt, att premisserna i Utskottets Utlåtande äro rigtiga, förutsatt att någon önskan om ändring i förordningarne angående hypotheksbanken icke blifvit framställd af vederbörande delegare. Detta erkännande bevisar ej mycket. Det är nemligen känt, att hos många den åsigt gjort sig gällande, att en ändring i hypotheksbank-lagarne vore önskelig. Jag tror dock icke dess mindre, att den tanke, som ligger till grund för Utskottets förslag, är fullt riktig, nemligen att frågan först bör afhandlas vid allmän sammankomst med delegarne. Då nu delegarne hvarje år äro samlade, tror jag icke att det med frågans afgörande är sådan brådska, att det är skäl att gå i förväg de öfverläggningar, som, enligt min öfvertygelse, vid den i Juni månad förestående sammankomsten komma att ega rum.

Hvad åter angår de motioner, Utskottet haft att behandla, så går den ena ut på att rubba hela den grund, hvarpå hypotheksbanken hvilat. Då en så genomgripande förändring ifrågasatts, torde det vara i sin ordning, att delegarne få tillfälle att derom yttra sig. Äfven i de öfriga båda motionerna föreslås ändringar, hvilka, såvidt jag känner, icke varit föremål för delegarnes öfverläggning vid allmän sammankomst; och de böra derföre betraktas såsom nya förslag. Om motionärernes åsikter delas af delegarne, lärer nog fråga derom väckas vid deras sammankomst.

På grund af hvad jag nu anfört yrkar jag bifall till Utskottets hemställan.

Herr C. A. Larsson: Det förhåller sig verkligen så, som Herr Hierta uppgifvit, att han protesterat mot inrättande af hypotheksbanken, men icke af skäl att han ville på annat sätt söka hjälpa jordbrukarne, utan derföre att han ville bespara Staten den risk, som kunde uppstå genom öfverlemmandet af åtta millioner riksdaler till hypotheksbanken.

Vi hafva troligen alla i minnet, att vid sistförflutna riksdag vidtoges af behovet påkallade ändringar i hypotheksbanklagen; och derigenom har det blifvit för hypotheksbanken möjligt att lemna jordbrukarne lån, som äro vida bättre än de, som utföllo i obligationer. Då räntan är så hög, som nu är fallet, och jordbrukarne invecklade i affärer med banker och enskilde procentare, är det en fördel för mången jordbrukare att få amorteringslån, äfven mot 10 à 11 procent kapitalrabatt.

Det synes mig icke vara skäl att belasta Riksdagen med detta ärende, helst man icke kan förutsätta, att Riksdagens ledamöter äro så hemmastadde deri, att de böra taga initiativet. Jag yrkar derföre bifall till Utskottets förslag.

Herr Medin: Jag anser motionerna hafva ett godt syfte; men då jag finner, att icke någon af Banko-Utskottets ledamöter reserverat sig och således deraf drager den slutsats, att dess beslut varit enhälligt, vill jag icke påstå, att icke de skäl, som Utskottet för sitt beslut anfört, äro

rigtiga. Jag fruktar dock, att det kan gå alltför långt, om icke Riksdagen stöter på hypoteksföreningarna att taga saken i öfvervägande. Jag vill icke nu framställa något yrkande, i hopp att frågan ändock snart nog skall få sin lösning.

Herr Hierta: I anledning af Herr Carl Anders Larssons yttrande får jag anmärka, att han gjort sig skyldig till ett misstag, då han trots sig minnas, att mitt sträfvande mot hypoteksbankens monopol gick ut på, att hypoteksbanken icke skulle komma till stånd. Det var egentligen mot 5 §, hvilken fastställer ett sådant monopol, som jag opponerade mig. Mot förbudet för jordbrukarna att upptaga amorteringslån opponerade jag mig af intresse för jordbrukarna, och i afseende på räntans bestämmande till högst 5 procent opponerade jag mig, derföre att jag ansåg hypoteksbanken derigenom skola blifva vanmäktig att anskaffa alla erforderliga medel.

Hvad angår den omtalade risken för Staten att lemna hypoteksbanken åtta millioner R:dr, så ansåg jag det vara tillräckligt att för ändamålet deponerades tre millioner R:dr i stället för åtta. Det fanns likväl ledamöter, som ansågo att det hade bättre klang med sig att deponera åtta millioner, och detta argument afgjorde saken.

Herr Hessle: Det är från Representationen, som denna lag utgått, och det är från Representationen, som vi hafva fått detta monopol, som i lagens 5 § finnes infördt. Nu är i samma lag stadgadt, att ändringar deri icke kunna ske annorledes, än att delegarne på bolagsstämma derom besluta samt underställa detta Statsmagternas pröfning och godkännande. Detta borde dock icke hufvudsakligen röra denna 5 §, utan egentligen de öfriga administrativa förhållanden, som hypoteksbanken fått sig uppdragna. Det synes mig derföre, som om Banko-Utskottet icke bort, på sätt nu skett, blott af formela skäl visa frågan ifrån sig; och jag anser, att den 5 § kan af Statsmagterna ändras eller upphälfvas, åtminstone efter det hypoteksbankens delegare blifvit genom Kongl. Maj:ts medverkan i saken hörde. I sådan syftning skulle jag önska, att ärendet till Utskottet återremitterades, hufvudsakligen af det skäl, att Rikets Ständer utan hypoteksföreningarnes hörande satte dem under ett förmynderskap, som vållat dem stor förlägenhet. Det skedde visserligen i god mening, men följderna deraf hafva blifvit sådana, att man kan anse hypoteksbanken såsom ett riktigt missfoster. Att få denna angelägenhet ordnad på ett sätt, att Svenska folket deraf får nytta, är Representationens åliggande, men bör icke öfverlätas åt det enskilda bolaget; ty ehuru det räknar många delegare, är saken dock alltför vigtig, för att öfverlemnas åt dem. Det torde tillåtas mig att erinra, att icke blott Skånska hypoteksföreningen, såsom en talare uppgaf, utan äfven Elfsborgs och Bohus läns hypoteksförening protesterade mot att blifva intvingade under hypoteksbanken. Jag hemställer således, om detta sätt kan anses vara det rätta att förhjelpa jordbrukaren ur hans finansiela betryck.

Hvad angår de obligationer, som af Statsverket blifvit lemnade till hypoteksbanken, så få de icke användas till bankens gagn, utan blott för att underlätta bankens upplåning, genom förespegling af Statens garanti

för banken. Med den säkerhet, hvarpå densamma hos de enskilde länstagande jordegarna är grundad, skulle vara illa bestäldt, om en dylik garanti vore behöflig. — Nej, den utgör endast en paradmöbel inom bankens område. Nu är det visserligen saunt, att hypotheksbanken, sedan den vid sista riksdagen fått någon lättnad, kan slå in på en annan bana; men man kan långt ifrån vara säker på, att så kommer att ske. Det synes i sanning vara besynnerligt, att det icke skall vara tillåtet för några jordbrukare att förena sig om upptagande af ett gemensamt amorteringslån, ehuru i vårt fria samhälle alla kontrakter äro fria. Detta tyckes ej stå väl tillsammans med ett utveckladt samhällsskick.

Jag upprepar mitt yrkande om återremiss, om icke för annat så åtminstone derföre, att saken må få så mycken offentlighet som möjligt och hypotheksbankens delegares uppmärksamhet derigenom väckas på denna för Svenska jordbruket så viktiga angelägenhet.

Herr Hedlund: Då Utskottet såsom motivering för sitt afstyrkande af motionärernes förslag icke anført annat, än att ändringar i de Kongl. Förordningarne rörande hypotheksbanken icke borde vidtagas förr, än hypotheksföreningarnes ledamöter fått tillfälle att i frågan yttra sig, så har Utskottets motivering varit fullt tillräcklig för den slutsats, hvartill Utskottet kommit. Dock anser jag, att Utskottet äfven bort ingå något i pröfning af motionernas halt, men då så icke skett, oansedt saken är af allmängiltig beskaffenhet och den största vikt, så må det tillåtas mig, att yttra några ord i frågan.

Då Herr Friherre Raab föreslagit, att hypotheksföreningarne skulle, då de anmälde sig till undfående af amorteringslån och aflemnade erforderliga säkerhetshandlingar, vara berättigade att erhålla hypotheksbankens obligationer, så har han icke klart uttryckt, huruvida meningen vore, att obligationerna skulle direkt till de länebehöfvande utlemnas, eller om hypotheksföreningarne borde på dem skaffa penningar. Då, som det emelertid längre fram i motionen heter, af den million af bankovinsten, som åt hypotheksbanken borde öfverlemnas, skulle åt länesökande lemnas $33\frac{1}{3}$ procent i kontanta penningar jemte $66\frac{2}{3}$ procent hypotheksbankens obligationer; så synes deraf framgå, att meningen vore, att obligationer skulle utlemnas till den länesökande allmänheten. Ehuru jag anser detta förfaringsätt riktigt, och att som regel äfven hos oss borde stadgas den princip, som redan följes af den Norska hypotheksbanken, att obligationer skola utlemnas till de länesökande, hvarigenom hypotheksföreningarnes operationer blott blifva att förändra in-teckningar till obligationer, så befarar jag dock, att denna princip här icke kan genomföras, emedan den förutsätter något, som den Norska hypotheksbanken har, men vår deremot saknar: en stark kassa för inlösen af obligationer. Utlemnades ett större antal obligationer, hvars realiserande man öfverlemnade åt obligationsinnehafvarne sjelfva, utan att man egde någon stark fond för deras inköp, så skulle följden blifva, att våra obligationer ganska snart skulle falla i vanpris. Exempel derpå kunna anföras bland annat från Göteborg, der för ej längesedan obligationer blifvit af enskild innehafvare sålda till högst ofördelaktigt pris.

Beträffande Herr Medins motion, så gäller om densamma hvad jag nyss sagt, alldenstund Herr Medin jemväl föreslagit, att hypoteksföreningarna skulle ega att till de lånesökande utlemna hypoteksbankens obligationer.

Hvad Herr Trolles motion beträffar, som åsyftar att upphäffa hypoteksbankens monopol att ensam utgifva tryckta eller graverade räntebärande obligationer mot säkerhet i jordegendom på landet, och att återgifva hypoteksföreningarna denna rättighet, så anser jag detta förslag vara ganska obetänksamt. Jag kämpade visserligen från början emot detta hypoteksbankens monopol, men då det en gång blifvit beviljadt, så kan jag ej förena mig om ett återtagande deraf på det sätt, att hela Svenska Folkets kredit skulle derigenom störas. De, som hafva uppköpt hypoteksbankens obligationer, hafva till följd af stadgandet i reglementet gjort det i den fulla öfvertygelsen, att endast denna bank egde rättighet att utställa obligationer; och om man derföre ock egde juridisk rätt, att vidtaga en förändring i detta afseende, så borde dock grannligheten förbjuda det, förrän alla hypoteksbankens obligationer blifvit inlösta.

Jag tillåter mig i sammanhang härmed erinra om hypoteksbankens uppkomst, hvilken från ett visst håll gifvit anledning till så många anmärkningar mot den utmärkte man, som vid den tiden förestod finansportföljen. Anledningen till hypoteksbankens bildande var den ständigt återkommande klagan öfver den långa listan på Svenska obligationer i Hamburger Börsenhalle, hvilken man ansåg framställa den Svenska krediten i en falsk dager. Man föreställde sig då, att denna olägenhet skulle afhjelpas genom inrättande af en rikshypoteksbank. Jag bekämpade till en början denna åsigt, ehuru jag icke vill förneka, att den hade många talande skäl för sig; och efteråt har jag funnit, att hypoteksbanken ingalunda är att anse såsom en olycka för landet, utan snarare såsom en fördel. Hade under den betryckta penningställningen alla de olika hypoteksföreningarna vändt sig till utlandet för erhållande af lån och der hjudit under hvarandra, så lider det icke något tvifvel, att ju den Svenska krediten skulle hafva kommit i en mycket sämre ställning än under nuvarande förhållanden, då hypoteksbanken uppträder såsom ensam spekulant utan konkurrenter. Att hypoteksbanken skulle hafva varit hinderlig för utländska kapitalers inflytande i landet, bestrider jag äfven. Det är icke hypoteksbanken, utan de under de sednare åren mycket ändrade förhållandena på den utländska penningemarknaden, som vållat svårigheten att uppnegotiera penningar till billigt pris. Man har märkt, huru sedan dess äfven de mäktigaste stater, enskilda bolag och associationer med de starkaste säkerheter ej kunnat erhålla lån utan på de strängaste vilkor. Hvad underligt då, att det obekanta Sverige med sitt aflägsna läge ej kunnat erhålla lån på förmånligare vilkor. Ett stort fel förefinnes emellertid i hypoteksbanksförfattningen, nemligen att räntan är bestämd till 5 procent. Ofriheten har här vid lag såsom alltid burit sin skadliga frukt, itly att den hindrat hypoteksbanken att under de goda tiderna upptaga lån till billigt pris. Emellertid har det lyckats hypoteksbanken att få sälja af sina obligationer till ej obetydliga belopp. Och jag är fullt öfvertygad om, att det ej skulle hafva lyckats hypoteksföreningarna att

upptaga lån till billigare pris; åtminstone hatva ej de talare, som här uppträdt, lyckats göra troligt att så låtit sig göra.

Jag instämmer i Utskottets hemställan på den grund, att jag anser motionärernes förslag vara olämpliga.

Herr vice Talmannen Mannersskantz: Det är ej blott på de hufvudsak, som i Betänkandet blifvit anförda, som Utskottet afstyrkt motionerna, utan äfven af andra skäl, ehuru man ej ansett nödigt att åberopa dessa.

Ett talande skäl för afslag är, att en författning sådan som den ifrågavarande, hvilken har ett bestämdt starkt inflytande på landets kredit, ej alltför ofta bör ändras. Vid sednaste riksdagen vidtogos åtskilliga förändringar af ganska genomgripande beskaffenhet. Genom dessa ändringar erhöill hypotheksbanken en betydligt utsträckt frihet i afseende på anskaffandet af medel för lånebehöfvans fyllande. Man medgaf nemligen, att räntan, som förut varit fixerad till 5 procent, fick höjas till 6 procent, samt att hypotheksbanken fick utgifva lån med kapitalrabatt äfvensom till hypothesföreningarne eller deras låntagare utlemna obligationer, med vilkor dock i alla dessa fall af delegarnes bifall och Kongl. Maj:ts sanktion. Jag tror för min del, att dessa beslut varit ganska välbetänkta och fördelaktiga för dem, som varit i behof af försträckningar från hypothesanstalten, men hemställer till en och hvar, huruvida det skulle kunna anses lämpligt att gå ändå längre, och såsom motionärerne föreslagit, medgifva hvarje lånebehöfvande rätt att från hypothesbanken utfå obligationer för att sedermera sälja dem till huru lågt pris som helst. Detta vore ett medel, som skulle skada alla utan att gagna någon och ovilkorligen vålla kursens nedtryckande. Man är dock redan nu berättigad att utlemna obligationer, ehuru det bör ske under kontroll af delegarne i hypothesanstalten, som här äro Sveriges samtliga jordbrukare, hvilka öfver frågan skola höras på allmän sammankomst. Jag tror derföre att äfven nu redan all behöflig frihet finnes, och att den ej vidare behöfver utvidgas, emedan det då kommer att ske på bekostnad af den nödiga kontroll, som måste finnas till säkerhet och fördel för samtliga lånebehöfvande jordbrukare.

Beträffande den anmärkning, som blifvit framställd, att hypothesbanken icke skulle hafva uppfyllt sitt ändamål, så vill jag fästa uppmärksamheten derpå, att banken under sin korta verksamhet i landet indragit emellan 50 och 60 millioner R:dr, som till delegarne utlånats mot 5 procent; således en nästan lika stor summa som samtliga hypothesföreningarne under tre till fyra gånger så lång tid infört. Att denna upplåning sedermera tagit slut af anledning att räntan varit så låg, att man på föreskrifna vilkor icke kunnat upptaga några lån, det har af en föregående talare redan blifvit anmärkt. Denna olägenhet har emellertid blifvit afhjelpat derigenom, att hypothesbanken fått frihet att låna mot högre ränta och att lämna sina transaktioner efter den in- och utländska marknadens vexlande fordringar.

Vidkommande särskildt Herr Trolles motion, att endast de före hypothesbankens stiftande befintliga hypothesföreningar skulle bekomma rättigheten att utgifva obligationer, så finner jag ett sådant stadgande i högsta

måtto orättvist, ej blott mot de hypothecksföreningar, som derefter bildats, utan äfven mot dem, som hädaneftre kunna uppstå. Jag kan följaktligen af detta skäl icke tillstyrka bifall till hans motion. Det möter för öfrigt icke något hinder för hypothecksföreningarne att erhålla obligationer af sådan beskaffenhet, som de sjelfve önska och finna vara mest säljbara, endast de dertill förskaffa sig hypothecksbankens medgifvande, hvilket ej torde vara svårt att vinna, derest visas kunde, att åtgärden medför någon fördel och icke verkade skadligt för de andra hypothecksföreningarne. Det finnes således, enligt min uppfattning, efter sista lagstiftningen i ämnet, ej något hinder för hypothecksbanken att i sina operationer gå till väga på sätt nyttigast kan vara, och på det något rådrum måtte beredas för att erfara verkningarne af denna friare lagstiftning, anser jag någon ytterligare förändring nu icke böra vidtagas, utan yrkar bifall till Utskottets hemställan.

Herr C. A. Larsson: Jag skulle ej dristat att ånyo taga Kammarrens dyrbara tid i anspråk, om jag ej blifvit föranledd att begära ordet af önskan att bemöta ett yttrande af en föregående talare, som tyvärr nu aflägsnat sig.

Nämnde talare anförde såsom skäl, hvarför han varit mot hypothecksbankens bildande, att han ej kunde gilla, att den uteslutande skulle tillförsäkras ett monopol. Det kan väl så synas, som om det vore ett monopol att ensam ega rätt utgifva obligationer mot säkerhet i fast egendom på landet, men då detta monopol ligger i händerna på landets samtliga jordbrukare, må det väl icke kunna anses skadligt, derest man ej kan visa, att jordbrukarne vid dess begagnande icke iakttaga sitt eget intresse. Hypothecksbanken är bildad af hypothecksföreningarne, hvilkas intressenter således jemväl äro delegare i den förstnämnda, och det är till deras förmån obligationerna utfärdas.

En värd representant från Elfsborgs län, som yrkade återremiss af Utlåtandet, påstod, att hypothecksföreningarne aldrig blifvit hörda öfver Rikets Ständers beslut angående hypothecksbankens inrättande. Det vore verkligan rätt besynnerligt, om hypothecksföreningen i Elfsborgs län icke blifvit hörd, ty jag har mig bekant, att yttrande i frågan från samtliga hypothecksföreningarne infordrades. Den omständigheten, att nämnda hypothecksförening så väl som den Skånska protesterade mot beslutet, synes dessutom visa, att de om samma beslut icke varit lemnade i okunnighet. Man hörde emellertid ej dessa hypothecksföreningar protestera, då hypothecksbanken genom sin öfvervägande kredit till landet inskaffade stora och billiga lån, hvaraf hypothecksföreningarne erhöilo hvar sina delar. Herr Hesse yttrade äfven, att hypothecksbanken vore ett missfoster, utan att dervid antyda, om dess missbildning hade sin grund i lagstiftningen eller förvaltningen. Detta var ett strängt omdöme, hvori jag icke kan instämma, alldenstund jag funnit bankens verksamhet ganska gagnelig. Jag anser äfven den mot banken rigtade beskyllningen, att den skulle hindra andra associationer af jordegare att upptaga lån, alldeles obefogad. Det är nemligen icke händelsen, ty den lägger icke något hinder i vägen för upplåningar mot skriftliga, in-tecknade förbindelser; det är endast de tryckta och graverade obligationerna den förbehållit sig.

På dessa af mig nu anförda skäl anser jag det vara klokast att bifalla Utskottets hemställan.

Herr Kock: Lika med Herr Hedlund var jag ursprungligen icke någon vän af hypothecksbanken och fruktade det tvång, den skulle komma att lägga på hypothecksföreningarne, hvadan jag ock kämpade mot förslaget om dess stiftande. Emellertid är jag nu långt ifrån att instämna i Herr Hessles omdöme, att banken skulle vara ett missfoster. Det synes tvärtom, som om hypothecksbanken vore en välbildad skapelse, hvilken på sednare tider opererat med fördel; den har anskaffat betydliga lån, hvarigenom produktionen inom landet uppdrifvits, och hvilka alla kommit hypothecksföreningarne och dess delegare till godo.

Hypothecksbanken, sådan den nu är inrättad, är att anse ungefär som styrelsen i ett bolag, deri alla hypothecksföreningarne äro delegare. Naturligt är under sådana förhållanden, att, om någon bolagsman anser den nu förevarande frågan af vigt, han framlägger den vid nästa bolagsstämma, och att delegarne derefter vända sig till Kongl. Majt med begäran om Proposition i ämnet till en blifvande riksdag. Förfar man annorlunda, så kommer Riksdagen att intränga på ett område, som egentligen ligger utom dess befogenhet, och gifver på hand i en fråga, der de intresserade personerna väl först böra få yttra sig.

Af dessa skäl kan jag ej gilla den talarens åsigt, som ansåg att Utskottet bort hafva ingått i pröfning af motionernas halt, utan anser jag Utskottets förfaringssätt för det enda rätta, som här vid lag bort komma i fråga, och förenar mig med dem, som yrka bifall till Utskottets hemställan.

Herr Jonas Andersson: Det är egentligen i anledning deraf, att två föregående talare uttalat sin förkastelse om öfver hypothecksbanken, som jag begärt ordet. Hvar och en, som deltog i riksdagsförhandlingarne, då frågan om hypothecksbanken först förevar, känner alltför väl det hufvudsakliga motivet för denna institutions införande, nemligen att förekomma konkurrens emellan en mängd lånesökande på den utländska marknaden. Det är ju gifvet, att ju flere konkurrera om lån, desto dyrare blifva lånen, och en mindre fördelaktig åsigt om låntagarnes säkerhet bildar sig hos långifvarne. Vid nämnda tidpunkt förestodo ganska betydliga lån för våra jernvägsanläggningar. Skulle nu hypothecksföreningarne hafva uppträdt såsom konkurrenser med Staten, är det naturligt att Statens lån blifvit långt dyrare; och denna omständighet skulle äfven hafva bidragit att höja räntan inom landet.

Detta var hufvudskälet för hypothecksbankens inrättande.

Man har här sagt, att hypothecksbanken skulle vara orsaken till den penningekris, som nu är rådande bland jordbrukarne. Enligt min åsigt är detta påstående alldeles ogrundadt. Hypothecksbanken tillkom under en ogynnsam period, då en kris egde rum i hela den civiliserade världen.

Efter de ändringar i hypothecksbanklagen, som vid sista riksdagen blifvit vidtagna, äro de förslag, motionärerne framställt, alldeles opåkalade. Jag yrkar derföre bifall till Utskottets hemställan.

Öfverläggningen förklarades vara slutad; och Utskottets i förevarande Utlåtande gjorda hemställan bifölls.

§ 7.

Föredrogs och lades till handlingarne Banko-Utskottets Memorial N:o 16, i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut öfver Utskottets Memorial N:o 7 med förslag till förändrad lydelse af texten å Bankens sedlar.

§ 8.

Föredrogs ånyo Första Kammarens protokollsutdrag för den 13 innevarande månad N:o 138, hvaraf inhämtades, att nämnda Kammare vid föredragning af dess Tillfälliga Utskotts Utlåtande N:o 11, i anledning af återremiss å samma Utskotts Utlåtande N:o 9, afslagit förstberörda Utlåtande och beslutat att i de reglementariska föreskrifterna för Riksdagen skulle intagas en ny § N:o 16 af den lydelse att "inom Utskott skall omröstning med slutna sedlar alltid anställas i det fall, att sådan omröstning yrkas."

Härvid yttrade

Herr Bergström: Ifrågavarande utdrag af Första Kammarens protokoll innehåller ett beslut, hvarigenom nämnda Kammare för sin del beslutat ett tillägg till de af samma Kammare förut antagna reglementariska föreskrifter för Riksdagen. Då dessa blifvit öfverlemnade till förberedande behandling af denna Kammares Enskilda Utskott, hvilket derigenom komme att antaga egenskapen af tillfälligt Utskott, får jag yrka, att jemväl ifrågavarande beslut måtte till nämnda Utskotts åtgärd öfverlemnas.

Flere af Kammarens ledamöter hördes instämma med Herr Bergström.

Vidare anfördes icke. Kammaren, som, på sätt Herr Bergström i sitt yttrande erinrat, vid sammanträdet den 16 sistlidne Februari till sitt Enskilda Utskott hänvisat det inom Första Kammaren utarbetade förslag till reglementariska föreskrifter för Riksdagen och dervid åt nämnda Utskott uppdragit att, i egenskap af Tillfälligt Utskott, behandla detta ärende och deri med Utlåtande inkomma, beslöt att till bemälda Utskotts handläggning och yttrande öfverlemna jemväl det förslag, som i ofvanberörda protokollsutdrag innefattas.

§ 9.

Föredrogs ånyo och bifölls Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 3) Betänkaude N:o 3 (i samlingen N:o 23) öfver väckt motion, N:o 207, om underdånig framställning till Kongl. Maj:t rörande undersökning om roteringskyldigheten i öfre Dalarne, i och för beredande af lindring i densamma.

§ 10.

Upplästes och godkändes följande af Stats-Utskottet afgifna förslag till Riksdagens underdåniga skrivelser till Kongl. Maj:t, nemligen:

N:o 11, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående afsöndring af jord från sergeantbostället Munkabo Anders Bussgården till plats för en folkskola;

N:o 12, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående arrendatorn C. A. Molins befriande från arrendet af Nyqvarns gamla bro; och

N:o 13, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga Proposition, angående upplåtande för all tid till Varola kyrka i Skaraborgs län af en kronotomt.

§ 11.

Anmäldes och bordlades:

Stats-Utskottets Utlåtanden N:is 38, 40 och 41;

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 2) Utlåtande N:o 4 (i samlingen N:o 24);

Andra Kammarens Enskilda Utskotts Betänkande (i samlingen N:o 25); äfvensom

Andra Kammarens Tillfälliga Utskotts (N:o 5) Utlåtanden N:is 3 och 4 (i samlingen N:is 26 och 27).

Sammanträdet afslutades kl. $\frac{1}{2}$ 1 e. m.

In fidem
H. Husberg.